

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КРИМІНОЛОГІЯ

Методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів вищої освіти
денної форми навчання
спеціальності 081 «Право»
освітньо-професійної програми
Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»

Обговорено і
рекомендовано на засіданні
кафедри кримінального
права та правосуддя
Протокол № 2
від « 02» вересня 2019 р.

Кримінологія. Методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів вищої освіти денної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійної програми Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»/ Укл. : Толкач А.М.. – Чернігів : ЧНТУ, 2019. – 48 с.

Укладач: Толкач Анжеліка Миколаївна, старший викладач кафедри кримінального права та правосуддя

Відповідальна за випуск: Коломієць Н.В., завідувачка кафедри кримінального права та правосуддя, кандидат юридичних наук, професор кафедри

Рецензент: Колодій І.М., кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного, господарського права та процесу ННІ права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “КРИМІНОЛОГІЯ”	5
1.1 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
1.2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
1.3 МЕТОДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО АТЕСТАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНОЛОГІЯ»	12
1.4 ЛІТЕРАТУРА ОСНОВНА ДО ВСЬОГО КУРСУ	15
1.5 ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЕКЗАМЕН.....	19
2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	21

ВСТУП

Кримінологія – комплексна наука, яка вивчає закономірності злочинності, особу злочинця, причини й умови злочинності, її окремі види, напрями та заходи запобігання їй. Як суспільна наука вона теоретично узагальнює і систематизує об'єктивні знання предмета, на основі аналізу даних кримінологічних досліджень описує та прогнозує розвиток його складових явищ.

Отримання кримінологією наукових знань про злочинність, особу злочинця, кримінальну детермінацію дає можливість забезпечити розробку та впровадження у практику боротьби зі злочинністю оптимальних заходів запобігання їй в Україні. За висловленням Вольтера, запобігання злочинності є справжньою юриспруденцією у цивільному суспільстві. Отже, кримінологія має свій предмет, систему та методику досліджень. Разом з тим, вона тісно пов'язана з філософськими, правовими, суспільними та правознавчими науками.

Навчальна дисципліна “Кримінологія” складається з Загальної й Особливої частин, в яких розглядаються теоретичні та прикладні питання науки. Загальна частина містить понятійний апарат кримінології (поняття злочинності, її природа, кількісно-якісні показники, особа злочинця, причини й умови злочинності і окремої злочинної поведінки, методики кримінологічних досліджень, теорія запобігання злочинності). Особлива частина кримінології присвячена кримінологічній характеристиці, особі злочинця, причинам, умовам та запобіганню окремим видам злочинних проявів, які поділяються за їх мотивацією, контингентом злочинців, локалізацією тощо).

Згідно із навчальним планом, крім лекційного курсу з “Кримінології”, передбачено семінарські заняття, що проводяться з метою контролю підготовки та оцінки рівня знань студентів, а також самостійна робота студентів.

Методичні вказівки підготовлені для студентів навчально – наукового інституту права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету на пряму підготовки бакалаврів 081 «Право» спеціалізації «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)», відповідають програмі навчальної дисципліни “Кримінологія” та можуть використовуватись як для проведення семінарських занять, так і для самостійної роботи студентів

Метою даного навчально-методичного видання є сприяння формуванню у студентів ННІ права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету навичок самостійної навчальної, науково-дослідної й практичної роботи, а також допомога студентам в опрацюванні питань, які виносяться на семінарські заняття та самостійне вивчення дисципліни.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “КРИМІНОЛОГІЯ”

„Кримінологія” – це вибіркова навчальна дисципліна, яка вивчається майбутніми фахівцями в галузі права та досліджує закономірності і механізми виникнення, розвитку та функціонування злочинності, як соціального явища, причини і умови злочинності та окремих видів злочинів, особу злочинця та потерпілого, напрями, методи і заходи запобігання злочинним проявам.

Метою даного курсу є формування у студентів системи знань про соціальну сутність і детермінацію злочинності та її злочинних проявів (насильницької, корисливої, корупційної, організованої, рецидивної, професійної злочинності, злочинності неповнолітніх і молоді, необережної злочинності та ін.), основні напрями превентивної діяльності державних органів, установ і громадських організацій, систему заходів, які ними розробляються і реалізуються відповідності до чинного законодавства України, спрямованих на попередження вчинення злочинів, захист прав та законних інтересів громадян.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з теоретичними засадами, основними категоріями та етапами розвитку кримінології;
- вивчення сутності та природи злочинності, характерних особливостей і тенденцій її розвитку в сучасних умовах, причин злочинності, її окремих видів та конкретних злочинів.
- практичне засвоєння навичок організації конкретних кримінологічних досліджень та розробки заходів попередження окремих видів злочинів.

1.1 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної/заочної форми навчання									
		Всього		У тому числі							
				Лек.		Пр.		Лаб.		С.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні засади кримінології											
1	Поняття, предмет, завдання та система кримінології. Організація та методика кримінологічних досліджень.	15/15		2/2		2/0		0/0		11/13	
2	Феномен злочинності. Причини та умови скоєння окремого злочину.	15/15		2/0		2/2		0/0		11/13	
Разом за змістовим модулем 1		30/30		4/2		4/2		0/0		22/26	
Змістовий модуль II. Теорія злочинності та її детермінація											
3	Детермінанти злочинності	30		2/0		2/2		0/0		26/26	
Разом за змістовим модулем 2		30		2/0		2/2		0/0		26/28	
Змістовий модуль III. Кримінологічне вчення про особу злочинця і жертву злочину											
4	Кримінологічне вчення про злочинця	15/15		2/2		2/0		0/0		11/13	
5	Кримінологічна характеристика жертви злочину. Роль віктимної поведінки у механізмі злочинної поведінки.	15/15		2/0		2/2		0/0		11/13	
Разом за змістовим модулем 3		30/30		4/2		4/2		0/0		22/26	
Змістовий модуль IV											
Кримінологічна характеристика та попередження окремих видів злочинності											
6	Попередження злочинності (профілактика).	10/10		2/2		2/0		0/0		6/8	
7	Кримінологічна характеристика попередження насильницьких злочинів	10/10		2/0		2/0		0/0		6/10	
8	Прогнозування та планування заходів боротьби зі злочинністю	10/10		2/0		2/0		0/0		6/10	
Разом за змістовим модулем 4		30/30		6/2		6/0		0/0		18/28	

Змістовний модуль V

Кримінологічна характеристика корисливої та організованої злочинності.

9	Кримінологічна характеристика та попередження корисливої злочинності	15/15	2/0	2/0	0/0	11/15
10	Кримінологічна характеристика та попередження організованої злочинності	15/15	2/0	2/2	0/0	11/13
Разом за змістовим модулем 5		30/30	4/0	4/2	0/0	22/28
Усього годин за дисципліну		150/150	20/6	20/6	0/0	110/138

1.2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль І.

Загальнотеоретичні засади кримінології

Тема 1. Поняття, предмет, завдання та система кримінології. Організація та методика кримінологічних досліджень.

Загальна характеристика кримінології: поняття, предмет, завдання та функції. Кримінологія як загальнотеоретична наука та навчальна дисципліна. Соціологічний і правовий аспекти кримінології.

Місце кримінології у системі юридичних та інших наук. Взаємодія з кримінальним правом, кримінальним процесом, криміналістикою, кримінально-виконавчим правом. Використання в кримінології даних кримінально-правової та інших галузей статистики. Зв'язок кримінології з іншими юридичними науками: цивільним, сімейним, адміністративним, трудовим правом. Зв'язок кримінології із суспільними та природничими науками: філософією, економікою, соціологією, демографією, психологією, генетикою, судовою статистикою та іншими науками. Система кримінології. Поняття та загальна характеристика Загальної та Особливої частин кримінології.

Поняття методології кримінології та методики кримінологічного дослідження. Загальна характеристика методів кримінології. Філософський діалектичний метод – основа методології кримінологічної науки. Загальнонаукові методи кримінологічного дослідження: аналіз, синтез, логічний, порівняльний, історичний, системно-структурний та інші методи. Міжгалузеві методи кримінологічного дослідження. Характеристика соціологічних, психологічних та статистичних методів.

Історія розвитку та сучасний стан кримінології. Становлення та розвиток кримінології як науки у ХІХ ст. Розвиток кримінології в Україні на початку ХХ століття. Причини та наслідки припинення кримінологічних досліджень в середині 30-х років та їх відновлення в кінці 50-х років ХХ століття. Характеристика кримінологічної науки в Україні в період з 1960 року по 1990 рік. Головні здобутки вітчизняної кримінологічної науки за вказаний період. Сучасний стан кримінологічної науки в Україні, проблеми та перспективи її розвитку.

Тема 2. Феномен злочинності. Причини та умови скоєння окремого злочину.

Поняття злочинності. Розвиток наукових позицій щодо розуміння сутності та природи злочинності. Співвідношення понять “злочин” і “злочинність”. Соціальний та правовий характер злочинності, як її основні ознаки. Відносна масовість, історична мінливість та стійкість злочинності. Основні форми злочинності. Тенденції розвитку злочинності в Україні в сучасний період.

Характеристика показників злочинності. Якісно-кількісні показники: рівень, структура, динаміка злочинності. Коефіцієнти злочинності. Питома вага окремих видів злочинності у структурі злочинності. Підстави структурування злочинності.

Зміст та джерела статистичної інформації. Науково-практична мета аналізу рівня, структури та динаміки злочинності для кримінологічних досліджень.

Географія злочинності. Особливості якісних та кількісних показників за регіональною ознакою. Фактори, що обумовлюють особливості стану та розвитку злочинності в різних регіонах країни.

Латентна злочинність. Поняття та види. Причини латентності злочинності, методи її виявлення. Рівні латентності окремих видів злочинів.

Поняття причин та умов конкретного злочину. Механізм злочинної поведінки: поняття та основні структурні частини. Види механізму злочинної поведінки. Умови формування криміногенної спрямованості особистості та їх роль у вчиненні злочину. Криміногенний вплив на особу соціального мікро- та макросередовища. Поняття та роль конкретної життєвої ситуації у формуванні мотиву і мети злочину та реалізації рішення вчинити злочин.

Змістовий модуль II. Теорія злочинності та її детермінація

Тема 3. Детермінанти злочинності

Поняття причин та умов злочинності в кримінології. Філософське обґрунтування причинно-наслідкового зв'язку, закони його розвитку. Поняття кримінологічної детермінації. Протиріччя (суперечності) соціального, економічного, політичного, морального, управлінського характеру розвитку суспільства як джерела злочинності. Класифікація причин та умов злочинності. Причини та умови, що властиві всій злочинності, її видам, окремому злочину. Об'єктивні й суб'єктивні, зовнішні та внутрішні, головні й другорядні, корінні та некорінні причини і умови злочинності. Недоліки в організації управління економікою, їх криміногенне значення. Недоліки в діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю.

Змістовий модуль III. Кримінологічне вчення про особу злочинця і жертву злочину

Тема 4. Кримінологічне вчення про злочинця

Поняття особистості злочинця. Співвідношення понять “людина”, “особа” та “особистість”.

Завдання, значення та межі вивчення особистості злочинця. Індивідуальний, груповий та загально соціальний рівні кримінологічного вивчення особистості злочинця.

Соціологічний та біологічний (антропологічний) напрямки вивчення особистості злочинця. Характеристика окремих наукових концепцій. Загальні закономірності формування криміногенної спрямованості особистості. Структура особистості злочинця. Кримінологічна характеристика особистості злочинця за окремими ознаками. Соціально-демографічна характеристика особистості злочинця. Характеристика особистості злочинця за соціально-рольовими ознаками. Морально-психологічні ознаки особистості злочинця. Характеристика особистості злочинця за кримінально-правовими ознаками.

Типологія особистості злочинця і класифікація злочинців. Критерії класифікації та підстави типологізації злочинців. Практичне значення типологізації та класифікації злочинців.

Тема 5: Кримінологічна характеристика жертви злочину. Роль віктимної поведінки у механізмі злочинної поведінки.

Поняття жертви злочину та потерпілого. загальна кримінологічна характеристика жертви злочину.

Віктимність. Індивідуальна віктимність. Рівні віктимності Віктимізація. Віктимна ситуація.

Змістовний модуль IV

Кримінологічна характеристика та попередження окремих видів злочинності

Тема 6. Попередження злочинності (профілактика).

Поняття, мета та принципи попередження (профілактики) злочинності. Поняття попередження (профілактики) злочинності. Співвідношення понять „попередження злочинів”, „протидія злочинності”, „запобігання злочинності”, „профілактика злочинів”, „припинення злочинів”, „боротьба зі злочинністю”. Мета, завдання та рівні попередження злочинності. Принципи здійснення превентивної діяльності. Організаційні та правові засади попередження злочинності.

Система суб'єктів та система заходів протидії злочинності. Загальна характеристика системи суб'єктів протидії злочинності. Види суб'єктів протидії злочинності: загальні та спеціальні суб'єкти. Характеристика превентивної діяльності окремих суб'єктів протидії злочинності. Правоохоронні органи в системі суб'єктів протидії злочинності. Класифікація суб'єктів за характером провідної функції, виконуваної ними у сфері протидії злочинності.

Класифікація заходів протидії злочинності: загальносоціальні та спеціально-кримінологічні заходи. Рання та безпосередня профілактика злочинів.

Тема 7. Кримінологічна характеристика попередження насильницьких злочинів

Кримінологічна характеристика насильницької злочинності. Поняття та структура насильницької злочинності. Суспільна небезпека насильницької злочинності.

Рівень, структура та динаміка насильницьких злочинів і хуліганства. Кримінологічна характеристика умисних вбивств, тілесних ушкоджень, хуліганства і згвалтувань. Побутові насильницькі злочини.

Кримінологічна характеристика осіб, що вчинюють насильницькі злочини. Класифікація та основні типи насильницьких злочинців. Причини насильницької злочинності і хуліганства.

Мотивація насильницьких злочинів. Міжособистісні конфлікти як причина насильницької злочинності. Види конфліктів. Криміногенна роль пияцтва та наркоманії.

Протидія насильницьким злочинам і хуліганству. Суб'єкти та система заходів протидії насильницькій злочинності та хуліганства. Профілактика побутових конфліктів.

Тема 8. Прогнозування та планування заходів боротьби зі злочинністю

Поняття кримінологічного прогнозування. Цілі та завдання кримінологічного прогнозування. Організаційні принципи кримінологічного прогнозування. Види і терміни кримінологічного прогнозування (короткотермінове, середньотермінове, довготермінове кримінологічне прогнозування). Прогнозування індивідуальної злочинної поведінки. Зв'язок прогнозування злочинності із плануванням попередження злочинності. Поняття методу кримінологічного прогнозування. Метод екстраполяції, його призначення. Метод моделювання. Метод експертних оцінок і його ознаки. Порівняльний метод. Поєднання методів як засіб підвищення точності кримінологічних передбачень. Поняття планування боротьби зі злочинністю, його цілі та завдання. Організаційні засади планування боротьби зі злочинністю. Види кримінологічних планів. Кримінологічний прогноз як база кримінологічного планування.

Змістовний модуль V

Кримінологічна характеристика корисливої та організованої злочинності

Тема 9. Кримінологічна характеристика та попередження корисливої злочинності

Кримінологічна характеристика корисливої злочинності. Поняття та суспільна небезпечність корисливої злочинності. Структура насильницької злочинності. Стан та тенденції розвитку корисливої злочинності в Україні. Латентність корисливої злочинності.

Причини та умови корисливої злочинності. Кримінологічна характеристика особи корисливого злочинця. Протидія корисливій злочинності. Загально - соціальне та спеціально-кримінологічне попередження корисливої злочинності. Система заходів та система суб'єктів протидії корисливій злочинності.

Тема 10. Кримінологічна характеристика попередження організованої злочинності.

Кримінологічна характеристика організованої злочинності. Поняття та основні ознаки організованої злочинності. Відмінність організованої від групової злочинності. Кримінологічна характеристика організованих злочинних угруповань.

Суспільна небезпека організованої злочинності. Стан та тенденції розвитку організованої злочинності в Україні. Латентність організованої злочинності.

Особливості детермінації організованої злочинності. Зв'язок організованої злочинності з корупцією та тіньовою економікою.

Кримінологічна характеристика особи керівника та учасника організованого злочинного угруповання. Кримінальний професіоналізм як характерна риса учасника організованого злочинного угруповання.

Протидія організованим злочинності. Організаційні та правові засади боротьби із організованою злочинністю. Загальносоціальні та спеціально-кримінологічні заходи протидії організованим злочинності. Зарубіжний досвід боротьби з організованою злочинністю.

1.3 МЕТОДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО АТЕСТАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНОЛОГІЯ»

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій, семінарських занять та консультацій, опитувань студентів під час захисту індивідуальних робіт, тестування, опитування студентів з питань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Після завершення вивчення змістових модулів наприкінці семестру проводиться контрольна робота. Варіанти завдань до контрольної роботи знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Бали, які набрані студентом під час поточного контролю, дораховуються до модульних оцінок.

Підсумковий контроль включає модульний та семестровий контроль. Модульний контроль проводиться у вигляді письмової відповіді.

Семестровий контроль за результатами вивчення дисципліни проводиться в останній атестаційний тиждень семестру (сесію) шляхом зваженого додавання результатів модульного контролю та постановки підсумкової оцінки до екзаменаційної відомості.

Пояснення видів робіт та вимоги до їх оцінювання:

Робота на семінарському занятті

Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття.

Максимальна кількість балів може бути виставлена студентам, підготовленим до відповідей на усі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь

використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Письмове опитування на семінарі проводиться на початку кожного заняття (5-10) хвилин. Викликаються 4-6 студентів, які повинні дати відповіді на запитання, запропоновані викладачем на його розсуд. Це можуть бути питання як теми даного семінарського заняття, так і з попередніх тем.

Метою проведення письмового опитування є перевірка студентів до семінарського заняття та вміння змістовно та коротко викласти окремі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями: повнота, правильність та стислість відповіді, логіка і аргументованість викладу думок.

Вирішення тестових завдань проводиться на початку кожного семінарського заняття (5-10) хвилин. Викладачем також викликаються 4-6 студентів, які повинні дати відповіді на тестові запитання запропоновані викладачем.

Обговорення індивідуальних робіт студентів (есе, реферування наукової літератури чи пошуку додаткової літератури) проводиться в ході семінарського заняття.

Письмова робота за результатами модульного контролю

Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач проводить дві письмових роботи за результати вивчення кожного змістового модуля. Кожна письмова робота може включати теоретичні питання, тестові та практичне завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за результатами однієї письмової роботи становить 10 балів.

Індивідуальна робота студента

Есе (реферат). Викладачем визначаються проблемні теми для есе, пропонується дослідити їх та викласти власне бачення на проблему.

Відповідно есе варто писати від руки, а не друкувати на комп'ютері, щоб запобігти запозиченням з системи Internet.

Критерієм оцінки есе є такі його параметри: виразно сформульована проблема; обґрунтування її актуальності; короткий огляд літературних джерел та поглядів різних (кількох) авторів на суть проблеми; логічна послідовність та аргументованість викладу змісту есе; наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту есе із сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку і посилань на джерела.

Обсяг реферату не повинен перевищувати 5-7 сторінок. Після перевірки викладачем робота підлягає захисту перед аудиторією протягом 5 хвилин. Студент повинен відповідати на запитання інших студентів та викладача. Ці відповіді зараховуються при визначенні кількості балів.

Пошук наукової літератури за певною темою

Викладачем пропонуються теми за курсом або його частиною, на які студенти мають в бібліотеці та в мережі Internet підібрати відповідну літературу.

Така робота може виконуватись як усіма студентами, такі окремими студентами як індивідуальна робота.

Підсумкова контрольна робота проводиться одна в семестр за результатами вивчення всіх змістових модулів.

Вона включає у себе теоретичні питання та тестові завдання. В завдання контрольної роботи можуть включатися питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, а також питання, які передбачені планом для самостійного вивчення.

Про проведення підсумкової роботи студенти попереджаються не менш як за тиждень. З переліком тем, питання з яких буде винесено на контрольну роботу, студенти теж ознайомлюються завчасно.

Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів студентам надається можливість ознайомитись з власними роботами та завданнями для них, і при необхідності оспорити результати контрольної роботи.

1.4 ЛІТЕРАТУРА ОСНОВНА ДО ВСЬОГО КУРСУ

Основна:

Нормативно-правові джерела

1. Конституція України – (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141) - із змінами.
2. Кримінальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131) – із змінами.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України.- (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88)
4. Закон України «Про запобігання корупції» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056)
5. Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки; - (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 46, ст.2047)
6. Державна програма щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 265
7. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» – (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 47, ст.2051)
8. План заходів з реалізації Стратегії комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції на 2018 рік, затверджений розпорядженням КМУ від 31.01.2018р. №86-р.
9. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 5, ст.21) – із змінами.
10. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 16, ст.167) – із змінами.
11. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 10, ст.60) – із змінами.
12. Закон України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» від 15 лютого 1995 р. (у редакції від 01.09.2001р.).
13. Закон України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх» // ВВР, 1995, № 6, Ст. 35 – із змінами.
14. Закон України «Про організаційно правові основи боротьби із організованою злочинністю» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 35, ст.358) – із змінами.
15. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 35, ст.237.
16. Закон України «Про Національну поліцію» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379) – із змінами.
17. «Положення про Міністерство внутрішніх справ України», затверджене постановою КМУ від 28 жовтня 2015 р. № 878

18. «Положення про Міністерство соціальної політики України», затверджене постановою КМУ від 17 червня 2015 р. № 423

19. Закон України «Про охорону дитинства» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 30, ст.142) – із змінами.

20. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, N 52, ст.561) – із змінами.

21. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 5, ст.35).

Базова

1. Александров Ю.В., Гель А.П., Семаков Г.С. Кримінологія: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2002. – 296 с.

2. Джужа О.М., Моїсеєв Є.М., Василевич В.В. Кримінологія — Альбом схем Загальна і Особлива частини: Навч. пос. – К.: НАВСУ, 2000.

3. Джужа О.М., Моїсеєв Є.М., Василевич В.В. Стислий словник кримінологічних термінів: Навч. пос. – К., 2000.

4. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 1. Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки.– К.: Ін Юре, 2007. – 424 с.

5. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 2. Кримінологічна характеристика та запобігання вчинення окремих видів злочинів. – К.: Ін Юре, 2007. – 705 с.

6. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 3. Практична кримінологія. – К.: Ін Юре, 2008. – 317 с.

7. Зелінский А.Ф. Кримінологія: Курс лекцій. — Харків. – 1996. – 175 с.

8. Іванов Ю.Ф. Кримінологія: Навч. посіб. Ю.Ф.Іванов, О.М.Джужа. МВС України, НАВСУ. – К.: Вид-во Паливода А.В., 2006. – 261 с.

9. Коваленко О.И., Филонов В.П. – Курс лекцій по криминологии и профилактике преступности. – Донецк, 1995.- 591 с.

10. Криминология: Для учебных заведений МВД Украины Под ред. В.Г.Лихолоба и В.П.Филонова, Киев-Донецк. – 1997. – 397 с.

11. Кримінологія і профілактика злочинів: Курс лекцій у 2-х частинах. Загальна частина Александров Ю.В., Гаврилишин А.П., Лихолоб В.Г. та ін. – Київ. – Українська академія внутрішніх справ, 1996. - 171 с.

12. Кримінологія і профілактика злочинів: Курс лекцій у 2-х частинах. Особлива частина Александров Ю.В., Гаврилишин А.П., Джужа О.М. та ін. – Київ. – Українська академія внутрішніх справ, 2000.

13. Кримінологія: Загальна та Особлива частини І.М. Даньшин, В.В. Голіна, О.Г. Кальман, О.В. Лисодєд; За ред. І.М. Даньшина. – Харків: Право, 2003. – 352 с.

14. Кримінологія: Навч.-метод. посіб. С.І.Нежурбіда, А.В.Шевчук, Г.П.Жаровська та ін. – Чернівці: Рута, 2004. – 79 с.

15. Кримінологія: Навч. посіб. О.М.Джу́жа, В.В.Василевич, Ю.Ф.Іванов та ін. За заг. ред. О.М.Джу́жи. – К.: Прецедент, 2004. – 207 с.
16. Курс кримінології: Загальна частина: Підручник: У 2 кн. О. М. Джу́жа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; За заг. ред. О.М. Джу́жи. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.
17. Курс кримінології: Особлива частина: Підручник: У 2 кн. О. М. Джу́жа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; За заг. ред. О.М. Джу́жи. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 480 с.
18. Янович Р.М. Кримінологія: Конспект лекцій Р.М.Янович, І.О.Єсип та ін. Львівський держ. ун-т вн. справ. – Львів, 2006. – 143 с.
19. Кримінологія: Навч. посіб. Михайлов О.Є. – К., 2012. – 565 с.
20. Кальман А.Г., Христич И.А. Краткий словарь криминологическо-статистических терминов, — Харьков, 1998.- 48 с. . Лисодед О.В. Бібліографічний довідник з кримінології 1992-2002 За ред. О.Г.Кальмана. – Х.: ТОВ „Одіссей”, 2003. – 128 с.

Допоміжна

1. Антонян Ю.М. Преступник как предмет криминологического изучения Вопр. борьбы с преступностью.- М., 1981. – Вып.34.- С.38-46.
2. Антонян Ю.М., Бородин С.В. Преступность и психические аномалии. — М.: Наука, 1987. — 208 с.
3. Антонян Ю.М., Гульдман В.В. Криминальная патопсихология. – М., 1991. – 248 с.
4. Антонян Ю.М. Преступность среди женщин . – М., 1992. – 256 с.
5. Антонян Ю.М. Феномен зависимого преступника Ю.М.Антонян, О.В.Леорова, Б.В.Шостакович. — М.: Аспект Пресс, 2007. – 189 с.
6. Антонян Ю. М., Еникеев М. И., Эминов В. Е. Психология преступника и расследования преступлений. — М.: Юристъ, 1996. — 336 с.
7. Валуйська М.Ю. Основні принципові засади, що становлять підґрунтя для усунення морально-психологічних чинників злочинності Проблеми законності. – 2005. – Вип.74. – С.103-108.
8. Влияние социальных условий на преступность: Сб. науч. тр. Под ред. И.М.Гальперина. – М., 1983 – 123 с.
9. Гаврилишин А.П., Джу́жа А.Н. Преступность и ее основные характеристики: Лекция. – К., 1993 -- 281 с.
10. Даньшин И.Н. Введение в криминологическую науку. – Харьков: «Право», — 1998.- 142 с.
11. Даньшин И.Н. Общетеоретические проблемы криминологии: Монография. – Х.: Прапор, 2005. – 223 с.
12. Даньшин І.М. Методологія і методи кримінологічної науки Методологічні проблеми правової науки: матеріали міжн. наук. конф. Харків, 13-14 грудня 2002 р.. – Х., 2003. – С. 292-295.
13. Даньшин І.М. Усталені форми злочинності кримінологічний нарис І.М.Даньшин. – Х.: Акта, 2002. – 147 с.

14. Долгова А.И., Коробейников В.В., Кудрявцев В.Н., Панкратов В.В. Понятия советской криминологии: Метод. пособие. – М., 1985. – С.3-29.
15. Закалюк А.П. Актуальні методологічні проблеми української криминологічної науки Вісник АпрН України. – 2003. — № 2-3. – С.633-656.
16. Зелинский А.Ф. Методика криминологических исследований. К., 1992.
17. Карпов Н.С. Роль методів опитування у дослідженні злочинної діяльності. Боротьба з організованою злочинністю та корупцією теорія і практика. – 2005. — № 12. – С.182-190.
18. Козлов В.А., Суслов Ю.А. Конкретно–социологические исследования в области права. – Л., 1981. – С.45-110.
19. Ковалкин А.А. Латентная преступность и ее выявление органами внутренних дел: Уч. пособие. – К., 1985.
20. Кузнецова Н.Ф. Преступление и преступность.- М.,1969.- С.171-231.
21. Маноха О.Є. Методологічна функція криминології: Монографія. – К., 2006. – 195 с.
22. Литвак О. Злочинність, її причини та профілактика, — Київ: Україна, 1997.- 167 с.
23. Литвак О. Латентна злочинність: деякі аспекти Право України. – 2003. — № 12. – С.63-64
24. Оболенцев В.Ф. Співвідношення характеристик фактичної злочинності та її зареєстрованої частини Проблеми законності. – 2005. – Вип.72. – С.153-157.
25. Оболенцев В.Ф. Латентна злочинність: проблеми теорії та практики попередження В.Ф.Оболенцев. – Х.: Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2005. – 128 с.
26. Методика изучения территориальных различий преступности и ее причин: Метод. пособие. – М., 1989. – 140 с.
27. Методологические проблемы изучения преступности и ее причин: Сб.науч.тр.- М., 1986. – 104 с.
28. Панкратов В.В. Методология и методика криминологических исследований. – М., 1972. – 136 С.
29. Туляков В.А. Виктимология. Социальные и криминологические проблемы В.А.Туляков. – Одесса: Юр.лит., 2000. – 335 с.
30. Туркевич І.К. Злочинність: Навчальний посібник. — К., 1999. – 138 с.
31. Туркевич І.К. До проблеми про місце криминології. Вісник Академії адвокатури України. – 2005. – Вип. 3
32. Филонов А.В. Зарождение, теоретические истоки, развитие криминологической науки в Украине. – Донецк, 1997.
33. Шакун В.І. Суспільство і злочинність. – К., 2003. – 784 с.
34. Шепеленко Л.А. Преступность как система: попытка критического анализа Луганский гос. ун-т внутр. дел. – Луганск, 2006. – 93 с.
35. Freda Adler, Gerhard O.W. Mueller, William S. Laufer. Criminology / New-York: McGraw-Hill, Inc., 1995.
36. Sue Titus Reid. Crime and Criminology / Madison: Brown & Benchmark, 1994.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України - <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Вся база "Законодавство України" 184924 документи. Інтернет-ресурс. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a>
3. Стан і структура злочинності в Україні. Сайт МВС. Інтернет-ресурс. Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/;jsessionid=C402931B617954E11190B4F83A228942>
4. Амністія і помилування . Сайт Державної пенітенціарної служби України. Інтернет-ресурс. Режим доступу: <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/index>.
5. Єдиний державний реєстр судових рішень – <http://www.reyestr.court.gov.ua>
6. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
7. Міністерство внутрішніх справ України – <http://www.mvs.gov.ua>
8. Міністерство юстиції України – <http://www.minjust.gov.ua>
9. Національна академія внутрішніх справ — <http://www.naiu.kiev.ua>
10. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>

1.5 ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЕКЗАМЕН

1. Історія становлення кримінології.
2. Віктимологія та її наукові основи.
3. Характеристика осіб, що вчиняють необережні злочини.
4. Сучасний стан кримінології в Україні.
5. Особа жертв злочинів та їх класифікація.
6. Причини та умови, що обумовлюють необережну злочинність.
7. Поняття і предмет кримінології.
8. Конкретна життєва ситуація, її значення у віктимології.
9. Основні напрямки запобігання необережним злочинам.
10. Система, завдання та функції кримінології.
11. Віктимологічна профілактика, її система, форми та методи.
12. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності.
13. Поняття кримінологічного дослідження: мета, завдання.
14. Проблема суїциду на сучасному етапі.
15. Детермінанти жіночої злочинності.
16. Об'єкти, суб'єкти та види кримінологічних досліджень.
17. Суїцидальна поведінка, її види.
18. Профілактика злочинів, вчинених жінками.
19. Класифікація методів збору кримінологічної інформації.
20. Механізм суїцидальної поведінки.
21. Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх
22. Злочинність, як соціально-правове явище. Співвідношення злочину та злочинності.

23. Поняття попередження злочинності, цілі, завдання, функції та межі.
24. Особливості детермінації злочинної поведінки неповнолітніх.
25. Кількісні та якісні показники злочинності.
26. Класифікація попереджувальних заходів.
27. Запобігання злочинам неповнолітніх.
28. Латентна злочинність, її особливості.
29. Суб'єкти попереджувальної діяльності, їх характеристика.
30. Поняття і кримінологічна характеристика організованої злочинності.
31. Сучасний стан злочинності в Україні.
32. Інформаційне забезпечення і координація попередження злочинів.
33. Детермінація організованої злочинності.
34. Поняття особи злочинця та межі її вивчення кримінологією.
35. Кримінологічне прогнозування, його види.
36. Протидія організованій злочинності.
37. Соціальне та біологічне в особі злочинця.
38. Методи, функції, принципи кримінологічного прогнозування.
39. Поняття і ознаки професійної злочинності.
40. Кримінологічні ознаки особи, яка скоїла злочин.
41. Основи кримінологічного планування.
42. Кримінологічна характеристика особи необережного злочинця.
43. Типологія і класифікація злочинців.
44. Поняття, ознаки й види насильницьких злочинів.
45. Причини та умови професійної злочинності.
46. Структура особи злочинця (об'єктивні та суб'єктивні характеристики).
47. Кримінологічна характеристика насильницької злочинності.
48. Попередження професійної злочинності.
49. Корекція негативних якостей особистості.
50. Причини та умови насильницької злочинності.
51. Кримінологічна характеристика та типологія особистості рецидивіста.
52. Причини та умови злочинності в Україні.
53. Профілактика насильницьких злочинів.
54. Причини і умови рецидивної злочинності.
55. Причини та умови конкретних злочинів.
56. Кримінологічна характеристика насильства у сім'ї.
57. Боротьба з рецидивною злочинністю.
58. Механізм конкретного злочину, його етапи.
59. Детермінанти, які обумовлюють насильство у сім'ї.
60. Кримінологічна характеристика економічної злочинності.
61. Ситуація та її роль в механізмі конкретного злочину.
62. Попередження насильства у сім'ї.
63. Детермінанти, які обумовлюють економічну злочинність
64. Мотивація злочинного поведіння.
65. Поняття та кримінологічна характеристика загально-кримінальної корисливої злочинності.

66. Попередження економічної злочинності.
67. Методика виявлення причин та умов конкретного злочину.
68. Причини й умови корисливої злочинності.
69. Поняття та кримінологічна характеристика екологічної злочинності.
70. Класифікація причин та умов злочинності.
71. Запобігання корисливим злочинам.
72. Причини та умови екологічної злочинності.
73. Мотивація злочинного поведіння.
74. Ситуація та її роль в механізмі конкретного злочину.
75. Поняття та кримінологічна характеристика екологічної злочинності.
76. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності.
77. Запобігання корисливим злочинам.
78. Характеристика осіб, що вчиняють необережні злочини.

2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні засади кримінології

Тема 1.

Поняття, предмет, завдання та система кримінології.

2 години

Питання

1. Загальна характеристика кримінології: поняття, предмет, завдання та функції.
2. Місце кримінології у системі юридичних та інших наук. Взаємодія з суспільними та природничими науками.
3. Система кримінології. Поняття та загальна характеристика Загальної та Особливої частин кримінології.
4. Поняття методології кримінології та методики кримінологічного дослідження. Загальна характеристика методів кримінології.
5. Історія розвитку та сучасний стан кримінології.
6. Сучасний стан кримінологічної науки в Україні, проблеми та перспективи її розвитку.

Основні поняття

Кримінологія, методологія; загальнонаукові методи пізнання (логічний, висування гіпотез, експерименту, експертних оцінок), приватно-наукові методи пізнання (соціологічні, математичні, статистичні, педагогічні, психологічні); функції; завдання; зв'язок кримінології з філософією, соціологією, економікою,

психологією, педагогікою, статистикою, наукою управління; кримінологія та правові науки: взаємозв'язок кримінології з кримінальним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим, адміністративним правом; система кримінології.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Характеристика загальнонаукових та міжгалузевих методів кримінологічного дослідження.
2. Використання в кримінології даних кримінально-правової та інших галузей статистики.
3. Характеристика кримінологічної науки в Україні в період з 1960 року по 1990 рік. Головні здобутки вітчизняної кримінологічної науки за вказаний період.

Практичне завдання

На підставі вивчення відповідних вітчизняних та зарубіжних джерел зробити порівняльний аналіз визначення предмету кримінологічної науки в Україні та в зарубіжних країнах.

Теми есе (рефератів)

1. Кримінологія як загальнотеоретична наука та навчальна дисципліна. Особливості використання знань з юридичної психології у професійній діяльності правознавця.
2. Становлення та розвиток кримінології як науки у XIX ст.
3. Причини та наслідки припинення кримінологічних досліджень в середині 30-х років та їх відновлення в кінці 50-х років XX століття.

Рекомендована література

1. Александров Ю.В., Гель А.П., Семаков Г.С. Кримінологія: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2002. – 296 с.
2. Джужа О.М., Моїсєєв Є.М., Василевич В.В. Кримінологія — Альбом схем Загальна і Особлива частини: Навч. пос. – К.: НАВСУ, 2000.
3. Джужа О.М., Моїсєєв Є.М., Василевич В.В. Стислий словник кримінологічних термінів: Навч. пос. – К., 2000.
4. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 1. Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки.– К.: Ін Юре, 2007. – 424 с.
5. Зелінский А.Ф. Кримінологія: Курс лекцій. — Харьков. – 1996. – 175 с.
6. Іванов Ю.Ф. Кримінологія: Навч. посіб. Ю.Ф.Іванов, О.М.Джуза. МВС України, НАВСУ. – К.: Вид-во Паливода А.В., 2006. – 261 с.
7. Коваленко О.И., Филонов В.П. – Курс лекцій по криминологии и профилактике преступности. – Донецк, 1995.- 591 с.
8. Криминология: Для учебных заведений МВД Украины Под ред. В.Г.Лихолоба и В.П.Филонова, Киев-Донецк. – 1997. – 397 с.

9. Кримінологія і профілактика злочинів: Курс лекцій у 2-х частинах. Особлива частина Александров Ю.В., Гаврилишин А.П., Джужа О.М. та ін. – Київ. – Українська академія внутрішніх справ, 2000. - 171 с
- 10.Кримінологія: Загальна та Особлива частини І.М. Даньшин, В.В. Голіна, О.Г. Кальман, О.В. Лисодед; За ред. І.М. Даньшина. – Харків: Право, 2003. – 352 с.
- 11.Кримінологія: Навч.-метод. посіб. С.І.Нежурбіда, А.В.Шевчук, Г.П.Жаровська та ін. – Чернівці: Рута, 2004. – 79 с.
- 12.Кримінологія: Навч. посіб. О.М.Джужа, В.В.Василевич, Ю.Ф.Іванов та ін. За заг. ред. О.М.Джужа. – К.: Прецедент, 2004. – 207 с.
- 13.Курс кримінології: Загальна частина: Підручник: У 2 кн. О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; За заг. ред. О.М. Джужа. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.
- 14.Курс кримінології: Особлива частина: Підручник: У 2 кн. О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; За заг. ред. О.М. Джужа. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 480 с.
- 15.Кримінологія: Навч. посіб. Михайлов О.Є. – К., 2012. – 565 с.
- 16.Кальман А.Г., Христич І.А. Краткий словарь криминолого-статистических терминов, — Харьков, 1998.- 48 с. . Лисодед О.В. Бібліографічний довідник з кримінології 1992-2002 За ред. О.Г.Кальмана. – Х.: ТОВ „Одіссей”, 2003. – 128 с.

Тема 2.

Феномен злочинності. Причини та умови скоєння окремого злочину
2 години

Питання

1. Поняття та ознаки злочинності. Розвиток наукових позицій щодо розуміння сутності та природи злочинності
2. Види злочинності
3. Кількісно-якісне вимірювання злочинності
4. Географія злочинності
5. Характеристика латентної злочинності, її види. Причини латентної злочинності та методи її виявлення

Основні поняття

Злочинність, феномен злочинності, структура злочинності, динаміка злочинності, географія злочинності, коефіцієнт злочинності, латентність злочинності, умови злочинності, характер злочинності, ціна злочинності

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Географія злочинності. Регіональні особливості злочинності в Україні.
2. Сучасні проблеми статистичного аналізу злочинності.

3. Кримінологічний аналіз злочинності в Україні в радянський період: стан, динаміка, структура, географічні закономірності її розповсюдження.
4. Злочинність як соціально-правовий феномен.
5. Економічна функція злочинності.
6. Інтегративна функція злочинності та відносна масовість злочинності.
7. Культурологічна функція злочинності та здатність злочинності до самовідтворення.
8. Новаторська функція злочинності.

Практичне завдання

1. На підставі аналізу підходів до визначення злочинності оцініть можливість та доцільність такого визначення в законі.
2. Використовуючи офіційні статистичні дані звітностей судових або правоохоронних органів, складіть графік динаміки злочинності в Україні за роки незалежності та опишіть тенденції.
3. Охарактеризуйте структуру злочинності в зарубіжних країнах (за власним вибором) та порівняйте її із сучасною структурою злочинності в Україні. Поясніть розбіжності.

Теми есе (рефератів)

1. Основні підходи до визначення поняття злочинності в кримінології.
2. Девіації та злочинність.
3. Злочинність як різновид соціальної практики.
4. Злочинність, злочин, злочинна діяльність: співвідношення понять.
5. Латентна злочинність та її види.
6. Коефіцієнти злочинності та їх практичне значення.
7. Україна на «кримінальній» карті світу.
8. Злочинність в Україні та економічно розвинутих державах: порівняльний аналіз.

Задачі

Задача 1

Населення П. області складає 2,5 млн. чол., із них осіб, які не досягають 14-річного віку, -V 700 тис. чол. Протягом року на території цієї області було зареєстровано 1850 злочинів, які скоїли 2010 злочинців.

У сусідній Х. області мешкає 3,1 млн. чол., із них молодше 14-річного віку - 800 тис. чол. За цей же час у Х. області 2300 злочинців скоїли 2180 злочинів.

Розрахуйте коефіцієнти злочинної інтенсивності і злочинної активності в цих областях у розрахунку на 10000 чол. населення. Дайте характеристику рівня злочинності у П. і Х. областях.

Задача 2

У кримінальній статистичній звітності району не знайшли відображення такі злочини:

1. Робітник С. украв і продав приватним особам будівельні матеріали на сум 1150 грн. Ці матеріали були оформлені шляхом ретельної підробки як використані на ряді збудованих об'єктів. Поточними перевітками крадіжку було виявлено.

2. У нетверезому стані гр. П. вчинив бійку у робітничому гуртожитку, побив молодого робітника Ш., заподіявши йому середньої тяжкості тілесні ушкодження. Ні потерпілий, ні його товариш, який був присутній при цьому, боячись розправи з боку гр. П., не повідомили нікому про те, що трапилося.

3. Група шулерів в аеропорту виграла у кількох громадян 1000 грн. Згодом, через три тижні, під час затримання і обшуку у винних було знайдено 2500 грн. На допиті потерпілі заявили, що вони вели себе необережно, азартно, часом даремно ризикували, тому не усвідомлювали, що стали жертвами шахрайства. У зв'язку з цим вони своєчасно не повідомили про факт злочину.

4. У громадянина Д. був викрадений невідомими особами мотоцикл ІЖ-58. Розглянувши заяву потерпілого, слідчий виніс постанову про відмову у порушенні кримінальної справи на тій підставі, що мотоцикл довгий час експлуатувався, знаходиться у поганому технічному стані і тому для власника не має значної цінності.

До якого різновиду латентної злочинності належить кожен із цих злочинів?

Задача 3

У 2013 р. в Україні було виявлено і зареєстровано 242363 злочинців. Із них у віці 14-17 років - 31526; 25-29 років - 43218; 30 і старше - 105606; жінки - 33039; не працювали і не навчалися 86785; вищу і середню спеціальну освіту мали 43270 чол.

Побудуйте і охарактеризуйте соціально-демографічну структуру злочинців за цими даними.

Задача 4

Чи всі наведені обставини можна вважати (так, ні) основними рисами сучасної злочинності в Україні: а) тенденція до неухильного зростання злочинності; б) наявність організованої злочинності; в) дуже незначна питома вага у структурі злочинності тяжких злочинів; г) невеликий відсоток осіб, які вчинили злочини у стані алкогольного сп'яніння; д) зменшення числа і ступеня суспільної небезпеки злочинів, які вчиняються у групі та рецидивістами; е) істотний ріст жіночої злочинності; ж) зростання необережних злочинів; з) зниження побутових злочинів (суспільно небезпечних дій на ґрунті сімейно-побутових конфліктів); и) стабілізація крадіжок майна громадян; і) зростання економічної злочинності; к) низька латентність злочинів.

Рекомендована література

1. Батурич Ю.М., Жодзишский А.М. Компьютерная преступность и компьютерная безопасность. – М., 1991. – 160 с.
2. Гаврилишин А.П., Джужа А.Н. Преступность и ее основные характеристики: Лекция. – К., 1993. 253 с.
3. Даньшин И. Н. Преступность: понятие и общая характеристика, причины и условия: Учебное пособие. – К., 1988.- 69 с.
4. Золин П.М. Преступность в стране в 1909-1928 гг. Сравнительная статистика // Сов. Государство и право. – 1991. – №5. – С.112-118.
5. Карпец И.И. Преступность: Иллюзии и реальность. – М., 1992. – С.11-30.
6. Ковалкин А.А. Латентная преступность и ее выявление органами внутренних дел: Уч. пособие. – К., 1985.
7. Кузнецова Н.Ф. Преступление и преступность. – М.,1969. – С.171-231.
8. Латентная преступность в Российской Федерации: 2000-2006 / Иншаков С.М., Максименко И.В. и др. / Под ред. Иншакова С.М. – М.: Закон и право, 2007. – 349 с.
9. Литвак О. Злочинність, її причини та профілактика, – Київ: Україна, 1997. – 167 с.
10. Оболенцев В.Ф. Співвідношення характеристик фактичної злочинності та її зареєстрованої частини // Проблеми законності. – 2005. – Вип.72. – С.153-157.
11. Преступность в Украине // Бюлетень законодавства і юридичної практики в Україні. – № 2, 1994. – 191 с.
12. Преступность, статистика, закон. – М.: Криминологическая Ассоциация. – 1997. – 222 с.
13. Туркевич І.К. Злочинність: Навчальний посібник. – К., 1999.
14. Фролова О.Г. Злочинність і система кримінальних покарань (соціальні, правові та криминологічні проблеми й шляхи їх вирішення з допомогою логіко-математичних методів) – навчальний посібник . – К.: АртЕк, 1997. – 206 с.
15. Шакун В.І. Суспільство і злочинність. – К.: 2003. – 784 с.
16. Шепеленко Л.А. Преступность как система: попытка критического анализа / Луганский гос. ун-т внутр. дел. – Луганск, 2006. – 93 с.
17. Акутаев Р.М. К вопросу о методах измерения латентной преступности // ГП. – 1998. – № 7. С. 57-60.
18. Акутаев Р.М. Некоторые аспекты борьбы с искусственно-латентной преступностью // ГП. – 1999. – № 3. – С. 44-52.
19. Попович В. Теоретико-методологічний рівень розробки проблеми латентності злочинів // Право України. – 1999. – № 11. – С. 106.

Змістовий модуль II. Теорія злочинності та її детермінація

Тема 3

Детермінанти злочинності

2 години

Питання

1. Поняття детермінант злочинності та їх класифікація

2. Фактори злочинності
3. Економічний детермінізм у поясненні злочинності
4. Детермінація конкретного злочину

Основні поняття

Детермінація, детермінанти злочинності, девіація первинна, економічний детермінізм

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Що таке соціальний детермінізм і які його особливості?
2. У чому полягає закон про діалектичні протилежності?
3. Охарактеризуйте системний підхід (метод), який передбачає дослідження явищ і процесів дійсності як систем.

Практичне завдання

Розкрийте поняття «фактори злочинності» і наведіть їх класифікацію

Теми есе (рефератів)

1. Протиріччя соціального, економічного, політичного, морального характеру розвитку суспільства, як джерело злочинності
2. Недоліки в організації економікою, їх криміногенне значення
3. Недоліки в діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю

Рекомендована література

1. Валуйська М.Ю. Основні принципові засади, що становлять підґрунтя для усунення морально-психологічних чинників злочинності // Проблеми законності. – 2005. – Вип. 74. – С. 103-108.
2. Влияние социальных условий на преступность: Сб. науч. тр. / Под ред. И.М.Гальперина. – М., 1983 – 123 с.
3. Голіна В.В. Актуальні кримінологічні дослідження проблем злочинності//Питання боротьби зі злочинністю. – 2005. Вип. 10. – С. 55-61.
4. Голіна В.В., Головкін Б.М. Загальне запобігання злочинності як одна з цілей кримінального законодавства (кримінологічний підхід) // Питання боротьби зі злочинністю. – 2008 – Вип. 16. – С. 49-55.
5. Даньшин И.Н. Преступность: понятие и общая характеристика, причины и условия: Учеб.пособие. – К., 1988. – С.4-46.
6. Долгова А.И. Взаимодействие и причинность в криминологии (статья первая) // Вопр.борьбы с преступностью. – М., 1981. – Вып.34. – С.8-17.
7. Долгова А.И. Взаимодействие и причинность в криминологии (статья вторая) // Вопр. Борьбы с преступностью. – М., 1981. – Вып.35. – С.8-16.

8. Долгова А.И. Системно-структурный характер преступности и ее причин // Вопросы борьбы с преступностью. – М., 1984. – Вып. 41
9. Карпец И.И. Преступность: Иллюзии и реальность. – М., 1992. – С.11-30.
10. Кузнецова Н.Ф. Проблемы криминологической детерминации. – М., 1984. – 203 с.
11. Литвак О. В. Злочинність, її причини та профілактика. – Київ: Україна, 1997- 167 с.

Змістовий модуль III. Криминологічне вчення про особу злочинця і жертву злочину
Тема 4.

Криминологічне вчення про злочинця
2 години

Питання

1. Визначення поняття "особа злочинця".
2. Структура особи злочинця (соціально-демографічні, соціально-рольові, морально-психологічні, кримінально-психологічні, кримінально-правові риси).
3. Рівні криминологічного вивчення особи злочинця.
4. Класифікація і типологія злочинців.

Основні поняття

Особа злочинця, структура особи злочинця, криминологічна класифікація злочинців, типологія злочинців, криминологічні межі вивчення злочинців, соціально-демографічні характеристики особи, психофізіологічні характеристики особи, соціальні ролі і статуси, кримінально-правові ознаки особи злочинця, моральні якості особи,

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Дискусія про суспільну небезпечність особистості злочинця.
2. Психологія осіб, які вчинили злочин.
3. Типологія осіб, які вчиняють злочини, та її практичне значення.
4. Вплив характеристик особистості злочинця на індивідуалізацію покарання.
5. В чому відмінність особи злочинця від законослухняної особи і особи, яка вчинила не кримінальне правопорушення?
6. Які основні критерії класифікації злочинців ви знаєте? Обґрунтуйте необхідність класифікації злочинців за характером і ступенем їх суспільної небезпеки.
7. Яке значення має криминологічна характеристика особи злочинця: для кримінального законодавства; в процесі виконання покарання і звільнення від нього; для профілактики злочинів:
 - криминогенного суб'єкта;

- особи, яка вже відбула покарання.

8. У якому співвідношенні перебувають біологічні, психологічні і соціальні сторони, які в своїй сукупності створюють поняття особи злочинця? Наведіть визначення особи злочинця.

9. Що таке структура особи злочинця і на які елементи вона може бути розподілена?

10. Назвіть критерії (підстави), на яких побудована типологія особи злочинця.

11. На які чотири типи поділяються злочинці залежно від характеру антисуспільної спрямованості особи злочинців? Дайте розгорнуту характеристику кожному із них.

Практичне завдання

1. Аналізуючи наведені приклади, визначте, чи всі ознаки, що характеризують особу злочинця, знайшли в них відображення:

Приклад 1. Т. – мати трьох малолітніх дітей, працювала в ательє пошиття верхнього одягу для жінок. Після примірки замовниці, Т. побачила, як та вийшла з приміркової кабіни, залишивши сумку. Скориставшись її відсутністю, Т. викрала із сумки 3000 грн.

Т., 43 роки, освіта середньо-спеціальна, раніше не судима. За місцем роботи характеризується позитивно, користується в колективі повагою. Факт крадіжки грошей пояснила тяжким матеріальним становищем, тим, що виховує одна дітей і вимушена допомагати своїй старій матері.

Приклад 2. Раніше судимий за шахрайство К. працював комерційним директором приватної автотранспортної організації. Він систематично отримував хабарі від водіїв за найбільш вигідні рейси. За допомогою бухгалтера, постійно не доплачував водіям заробітну плату, обертаючи різницю на свою користь.

Прибувшому за скаргою одного із звільнених водіїв податківцю дав хабара.

Приклад 3. Студент коледжу Ф. вирішив розбагатіти шляхом вимагання. Вислідивши, коли шестилітній С.- онук сусідки вийшов один погуляти, він затагнув хлопчика в лісосмугу, прив'язав його там до дерева, а під двері сусідки підсунув листа з вимогою принести у вказаний час 1000 грн. за звільнення її онука. В момент передачі грошей Ф. був затриманий.

Ф. виховувався в неповній сім'ї: батько залишив сім'ю, коли йому було 2 роки. За характером Ф. був спокійний, безконфліктний. Друзів не мав, особливого інтересу до навчання не проявляв.

2. Охарактеризуйте структуру особи, яка вчинила злочин, за матеріалами кримінального провадження (кримінальної справи).

Теми есе (рефератів)

1. Співвідношення понять “людина”, “особистість”, “індивід”. Філософське поняття особистості.

2. Співвідношення соціального і біологічного у структурі особи злочинця.

3. Акцентуована особистість та особистість злочинця.
4. Соціально-рольові характеристики особи, яка вчинила злочин.
5. Кримінально-правові характеристики особи, яка вчинила злочин.
6. Особистість злочинця та суміжні поняття.
7. Криміногенна особистість.
8. Антропологічні особливості особистості злочинця.
9. Фізіологічні особливості особистості злочинця.
10. Психіатричні особливості особистості злочинця.
11. Генетичні особливості особистості злочинця.
12. Класифікація злочинців за ступенем суспільної небезпеки.

Задачі

Задача 1

Громадянин Ф. вів непорядний спосіб життя: маючи високу кваліфікацію механіка, довго не затримувався на одному місці роботи - його звільняли за численні прогули; систематично пиячив, внаслідок чого був визнаний хронічним алкоголіком, вів себе непристойно у громадських місцях. Дружина і неповнолітній син залишили його, оскільки він систематично конфліктував, ображав їх, продавав спільне майно з метою придбання спиртного. Громадянин Ф. підозрювався також у розкраданні продуктів з магазину, але за недоведеністю справу було припинено.

У 2003 р. гр. Ф. у дворі свого будинку скоїв у нетверезому стані правопорушення, викрикував нецензурні слова, чіплявся до мешканців будинку, ображав їх. У зв'язку з цим його було затримано поліцією. За ознаками ст. 173 Кодексу про адміністративні правопорушення України гр. Ф. притягнуто до відповідальності за дрібне хуліганство.

Чи можна вважати гр. Ф. злочинцем? Дайте визначення особи злочинця.

Задача 2

Які з нижченаведених ознак і властивостей особи злочинця належать до соціально-демографічних, морально-психологічних і кримінально-правових ознак: 1) вид злочину; 2) наявність колишньої судимості; 3) стать;

4) корисливо-насильницька спрямованість поведінки; 5) вік; 6) потреби; 7) умисна вина; 8) особливості інтелектуальної, вольової, емоційної сфер; 9) жорстокість; 10) повторність злочину; 11) освіта; 12) співучасть в організованій злочинній групі; 13) зайнятість; 14) індивідуальні умови життя винного; 15) інтереси; 16) сімейний стан; 17) ставлення до праці; 18) правовий нігілізм; 19) схильність до істерії; 20) розкрадання; 21) підбурювання; 22) брехливість; 23) спеціальний рецидив.

Задача 3

Ознайомтеся з наведеними фабулами кримінальних справ. Використовуючи кримінологічну типологію, обґрунтуйте тип особи злочинця.

1. Громадянин П. з 11 років почав тікати з дому, займався крадіжками продуктів і речей, у зв'язку з цим знаходився на профілактичному обліку в міліції. У 14 років його було притягнуто до кримінальної відповідальності за крадіжку з

квартири. Після звільнення з колонії у перший же місяць разом з гр. Н., з яким познайомився під час відбування покарання, гр. П. вчинив крадіжку і пограбування. Відбувши 5 років позбавлення волі, він влаштувався працювати на завод. В один із робочих днів він побив бригадира за те, що той обізвав його злочинцем, за що гр. П. було засуджено до 8 років позбавлення волі. У колонії він порушував режим, ухилявся від праці, брав участь у бійках з іншими засудженими, що стали на шлях виправлення.

2. Повертаючись додому з нічної зміни, гр. К. помітив на узбіччі дороги п'яного В., який спав. Громадянин К. витяг у нього з кишені гроші (150 грн.) і намагався зняти годинник, але був затриманий працівниками міліції. Громадянин К. раніше не судимий, за місцем роботи та мешкання характеризувався позитивно.

3. Громадянин Д. убив свою жінку, труп розчленив, склав у валізу і вийшов з дому, але на вулиці його затримали працівники міліції. Слідством було встановлено, що гр. Д. неодноразово судимий за хуліганство, насильницький грабіж і розбій. Свого часу суд визнав його особливо небезпечним рецидивістом.

Задача 4

Суд визнав винним і притягнув до кримінальної відповідальності гр. О. за умисне вбивство. Обставини справи такі: сусід засудженого зробив йому зауваження, щоб той припинив стукати у квартирі (було вже опівночі). Через те між ними виникла сварка. Після цього гр. О. зайшов у свою квартиру, взяв мисливську рушницю і пострілом впритул убив сусіда.

Громадянин О. до цієї події двічі притягався до кримінальної відповідальності за насильницькі злочини проти особи (умисне тяжке тілесне ушкодження і злісне хуліганство). Громадянин О. був жорстокого норову і відзначався підвищеною агресією до оточуючих, у конфліктних ситуаціях схилявся до використання насильства.

Яка домінуюча криміногенна мотивація характерна поведінці гр. О.? До якого типу злочинців його можна віднести?

Рекомендована література

1. Антонян Ю.М. Преступник как предмет криминологического изучения // Вопросы борьбы с преступностью. - М., 1981. – Вып.34. –С.38-46.

2. Антонян Ю.М., Бородин С.В. Преступность и психические аномалии. – М.: Наука, 1987. – 208 с.

3. Антонян Ю.М., Гульдан В.В. Криминальная патопсихология. – М., 1991. – 248 с.

4. Антонян Ю. М., Еникеев М. И., Эминов В. Е. Психология преступника и расследования преступлений. – М.: Юристъ, 1996. – 336 с.

5. Антонян Ю.М. Преступность среди женщин. – М., 1992. – 256 с.

6. Антонян Ю.М. Феномен зависимого преступника / Ю.М.Антонян, О.В.Леонова, Б.В.Шостакович. – М.: Аспект Пресс, 2007. – 189 с.

7. Гаращук М.В. Кримінологічна характеристика особистості злочинця: клото, лахесіс // Держава і право. ВиПраво Україниск 35. – 2007. – С. 542-547.
8. Гришко А.Я. Личность террориста: криминологический портрет: Монография. – Рязань, 2006. – 153 с.
9. Денисов С.Ф. Формування особи злочинця молодіжного віку // Держава та регіони. Серія: Право. – 2007. – № 1. – С.43-47.
10. Дубинин Н.П., Карпец И.И., Кудрявцев В.Н. Генетика, поведение, ответственность (О природе антиобщественных поступков и Право Українителях их предупреждения). – М., 1989. – С. 12-35; 179-288.
11. Дунаева Т.Є. Кримінологічна характеристика особи злочинця, що вчинив службову недбалість // Питання боротьби зі злочинністю. – 2007. – Вип. 13. – С. 220-225.
12. Зелинский А.Г. Осознаваемое и неосознаваемое в преступном поведении. – Харьков, 1986. – 166 с.
13. Криминальная мотивация / Отв. ред В.Н.Кудрявцев. – М., 1986. – С. 44-250.
14. Козлюк Л.Г. Проблеми визначення поняття особистості злочинця у сучасній кримінологічній науці // Держава і право. 2007. Вип. 38. – С. 604-610.
15. Колб О. Неналежне вивчення особи злочинця – одна з детермінант вчинення злочинів у місцях позбавлення волі // Юридична Україна. – 2005. – № 3. – С.69-72.
16. Лазаренко В. Кримінологічна характеристика особи працівника кримінально-виконавчої установи, який вчиняє злочини у сфері службової діяльності // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 1. – С. 88-92.
17. Личность преступника / Под.ред.В.Н.Кудрявцева. – М., 1975. – 270 с.
18. Лень В. Психіка людини: питання норми і відхилень. Соціально-правовий та кримінологічний аспекти // Прокуратура Людина Держава. – 2005. – № 2. – С. 83-87.
19. Механизм преступного поведения. – М., 1981. – С. 19-29.
20. Митрофанов І. Кримінологічні аспекти поняття особи наркозалежного злочинця // Юридична Україна. – 2007. – № 9. – С. 86.
21. Познышев О.В. Криминальная психология: преступные типы; О психологическом исследовании личности как субъекта поведения вообще и об изучении личности преступника в частности. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 300 с.
22. Свирин Ю. Биологический (генетический) фактор как одно из условий преступного поведения // РЮ. – 1996. – № 12.
23. Томчук І.О. Кримінологічна характеристика особи хабарадавця // Часопис кийвського університету права. – 2008. – № 2 – С. 236.
24. Турлова Ю.А. Кримінологічна характеристика особи злочинця – браконьєра // Судова апеляція. – 2010. – № 2(19). – С. 130-135.
25. Туркот М. Кримінологічна характеристика особистості суб'єкта злочину, передбаченого ст. 423 Кримінального кодексу України // Вісник прокуратури. – 2008. – № 2. – С. 57.

26. Федоренко Д. Кримінологічна характеристика особи злочинця у надвеликому промисловому місті // Вісник Академії правових наук України. – 2000. – № 4. – С. 145-155.

27. Фіалка М. Кримінологічні риси особи, яка вчиняє злочинне діяння, пов'язане з підrobкою документа та його використанням // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 10 – С. 96.

Тема 5.

Кримінологічна характеристика жертви злочину. Роль віктимної поведінки у механізмі злочинної поведінки

2 години

Питання

1. Поняття віктимології та її наукової основи.
2. Поняття потерпілого. Класифікація потерпілих від злочину.
3. Конкретна життєва ситуація, її значення у віктимології.
4. Проблема суїциду на сучасному етапі.

Основні поняття

Віктимологія, віктимізація, віктимність, кримінальна віктимологія, жертва злочину, віктимологічна політика, віктимологічна профілактика, стан віктимності, суїцид, суїцидальна поведінка

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Розкрийте поняття «фактори злочинності» і наведіть їх класифікацію
2. Дайте визначення поняття віктимності та віктимізації.
3. Розкрийте роль потерпілого при скоєнні конкретного злочину.
4. Визначте поняття та механізм суїцидальної поведінки.

Практичне завдання

1. Розробити рекомендації для зменшення небезпеки стати жертвою насильницьких злочинів під час сімейно-побутових конфліктів
2. Розробити рекомендації для зниження рівня небезпеки стати жертвою насильницьких злочинів з хуліганських чи корисливих спонукань

Теми есе (рефератів)

1. Зв'язок «злочинець – жертва» як відношення, ситуація, становище.
2. Проблеми суїциду в Україні та інших державах.
3. Умови формування криміногенної спрямованості особистості та їх роль у вчиненні злочину.
4. Віктимологічний аспект злочинної поведінки.

5. Обставини суб'єктивного та об'єктивного характеру, що впливають на віктимність жертв злочину

Рекомендована література

1. Кримінально-процесуальний кодекс України від 12 квітня 2012 р., зі змінами і доповненнями // zakon.rada.gov.ua
2. Джужа О. М. Віктимологічні засади боротьби зі злочинами, що вчиняються в установах виконання покарань України : навч. посіб. / О. М. Джужа, ред. В. В. Коваленко, О. Г. Колб та ін.; МОН України, КНУВС, ун-т сучасних знань. – Хмельницький : Хм. ЦНП, 2012. – 171 с.
3. Гришко О. До проблем віктимності осіб похилого віку при вчиненні проти них злочинів / О. Гришко // Підприємництво, господарство і право. – К., 2007. – № 1. – С. 105–109.
4. Денисова Т. Запобігання злочинам як одна з пріоритетних функцій кримінального покарання / Т. Денисова // Право України. 2009. – № 7 – С. 66.
5. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : [підручник] / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін. ; за заг. ред. В. В. Голіни. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2009. – 288 с. 19.
6. Кримінологія: Спеціалізований курс лекцій зі схемами: Загальна та Особлива частини : [навчальний посібник] / За заг. ред. О. М. Джужа. – К. : Атіка, 2001.
7. Кримінологія і профілактика злочинів : Курс лекцій : У 2-х кн. Особлива частина / Ю. В. Александров, А. П. Гаврилишин, О. М. Джужа та ін. / За заг. ред. О. М. Джужа. – К. : Національна академія внутрішніх справ України, 2000.
8. Кримінологія. Особлива частина: [навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти] // М. Даньшин, В. В. Голіна, О. Г. Кальман; За ред. М. Даньшина. – Харків : Право, 1999. -235 с.

Змістовний модуль IV

Кримінологічна характеристика та попередження окремих видів злочинності

Тема 6.

Попередження злочинності (профілактика).

2 години

Питання

1. Загально-соціальне і спеціально-кримінологічне попередження злочинності, їх структура і загальна характеристика
2. Об'єкт попередження злочинності, його поняття, властивості та класифікація

3. Суб'єкти діяльності по попередженню злочинності.
4. Методи спеціально-кримінологічного попередження злочинності.
5. Основні вимоги щодо заходів попередження злочинності.
6. Віктимологічні аспекти попередження злочинності.

Основні поняття

Профілактика, об'єкт попередження злочинності, рівні профілактики, методи спеціально-кримінологічного попередження злочинів

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Які твердження видаються вам найбільш правильними і чому?

- а) причини і умови злочинності обумовлені економічними факторами;
- б) причинами злочинності є негативні впливи мікросередовища на особу: сім'ї, школи, оточення та індивідуальні особливості особи;
- в) у суспільстві відсутні соціальні причини злочинності;
- г) дефекти суспільної свідомості впливають на злочинність.

2. Проведіть анкетування серед студентів групи, поставивши таке питання: що утримує вас від вчинення кримінально-караних діянь: страх бути покараним; сором перед близькими, рідними і друзями; совість; віра у справедливість закону; інше.

3. Спробуйте узагальнити інформацію ЗМІ про «резонансні» вбивства у м. Чернігові за останні 2 роки і визначте причини і умови цих злочинів.

Практичне завдання

Назвіть причини і умови злочину, проаналізувавши наведені дані з кримінальних справ:

Приклад 1. Т. зрадила свого чоловіка, з яким прожила разом 8 років і пішла до К. Чоловік Т. тяжко переживав розрив зі своєю дружиною і просив її повернутися. Т. заявника своєму колишньому чоловіку, що вона вагітна від К. і повертатись не збирається. Розгніваний такою заявою, чоловік ножем наніс Т. декілька ударів в груди, від яких вона померла на місці події. Судово-медична експертиза встановила, що потерпіла не була вагітною.

Додаткові дані: чоловік Т. – 1960 р. народження, має середньо – спеціальну освіту, працював охоронцем в приватній фірмі, за характером – інтраверт.

Приклад 2. Засуджений за розбій Б. неодноразово звертався до лікаря ВТК з проханням видати йому ліки, які містять наркотичні речовини, і кожного разу отримував відмову. Вирішивши за це помститися, Бурундук підстеріг лікаря біля медпункту і наніс йому декілька ударів кулаком в обличчя, спричинивши легкі тілесні ушкодження.

Теми есе (рефератів)

1. Роль органів внутрішніх справ у попередженні злочинності.
2. Слідча профілактика злочинності.
3. Науково-інформаційне, правове та інше ресурсне забезпечення спеціально-кримінологічного попередження злочинності

Задачі

Задача 1

У відомому трактаті "Про дух законів" Ш.Монтеск'є була обґрунтована думка про те, що мудрий законодавець не стільки дбає про покарання за злочини, скільки про їх попередження, і робить це шляхом поліпшення моральності суспільства. Ч. Беккарія у роботі "Про злочини й покарання" впевнено вважав, що основним засобом попередження злочинності є удосконалення виховання - цього самого важкого, але й самого надійного засобу попередження злочинів. Сім'я і держава, за його думкою, повинні виступати як єдина виховна система.

Про який різновид попередження злочинності йде мова? Прокоментуйте ці вислови у світлі питання про загально-соціальне попередження злочинності.

Задача 2

Стаття 27 Конституції України проголошує: "Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави - захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань".

Вкажіть основні кримінологічні напрями захисту цих прав людини.

Задача 3

Про який різновид попереджувальної діяльності йде мова у наведених нижче випадках залежно від стадій розвитку злочинних посягань і можливості усунення криміногенних явищ. Обґрунтуйте свою відповідь.

1. Працівники районного відділу внутрішніх справ, довідавшись про можливість розкрадання державного майна в особливо великих розмірах, затримали групу злочинців, які вчинили замах на цей злочин.

2. Робітник механічного заводу К. був засуджений за систематичне розкрадання матеріальних цінностей, які вивозив з території заводу, використовуючи залізничний порожняк. Органи попереднього слідства внесли до адміністрації заводу подання, в якому вказали на необхідність старанного догляду порожняка перед виїздом з території заводу з метою недопущення розкрадання запасних частин.

3. Робітники автозаводу Ф. і П. вирішили вкрати дев'ять коліс та акумуляторну батарею і умовилися вивезти це на автомобілі гр. З., якого збиралися схилити до вчинення злочину. Про намір стало відомо робітникам служби захисту економіки від злочинних посягань РВВС. Громадян Ф., П. і З. викликали до міліції для пояснення.

4. Безробітний М. з метою виготовлення і збуту у великих розмірах підроблених грошей встановив у себе вдома спеціальний прилад і поліграфічне обладнання, придбав гравірувальний інструмент, цинк, фарби, спеціальний папір

та ін. На цій стадії вчинення злочину його було затримано і засуджено до позбавлення волі.

5. У портфелі учня 10-го класу Н. був виявлений щоденник, де йшлося про те, що він має намір украсти з шкільного тиру пістолет Марголіна і використати його для розбійних нападів. Працівники карного розшуку РВВС вилучили пістолет з тиру. Дізнавшись про це, Н. відмовився від продовження злочинної діяльності.

6. Громадяни Д. і М. заздалегідь домовилися вкрати з міського музею картину відомого художника, яку збиралися продати за кордоном. Злочинці були затримані.

Задача 4

До районного комплексного плану боротьби зі злочинністю були запропоновані такі попереджувальні заходи.

1. Органам поліції не прописувати осіб, які мають судимість за вчинення тяжких злочинів.

2. Поставити всіх осіб, звільнених з місць позбавлення волі, на облік.

3. Поліпшити виховну й культурно-масову роботу серед школярів старших класів.

4. Заборонити приймати на роботу осіб, які мають судимість за вчинення тяжких злочинів.

5. Удосконалювати пропускну систему на підприємствах з метою здійснення постійного контролю за часом приходу, перебування на роботі та її залишення працівниками.

6. Усіх хворих на алкоголізм і наркоманію притягти до відповідальності.

7. Відновити і розширити мережу громадських формувань для участі в охороні правопорядку і профілактичній роботі.

8. Вивчити стан і поширеність дитячої бездоглядності та безпритульності, а також криміногенний вплив злочинного елемента та підлітків і способи втягнення неповнолітніх у злочинні групи.

9. Розробити правові та організаційні основи виявлення, обліку, обстеження та лікування осіб, які мають залежність від алкоголю.

10. Розробити і здійснити запобіжні заходи щодо певного виключення проникнення корупції, організованої злочинності у правоохоронні та інші владні структури.

Ознайомтеся з цими пропозиціями і заходами. Які з них не відповідають вимогам законності, обґрунтованості, реальності, комплексності та конкретності? (При вирішенні завдання необхідно використовувати законодавчі акти).

Рекомендована література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.

2. Указ Президента України від 25 грудня 2000 р. № 1376/2000 “Про комплексну програму профілактики злочинності на 2001-2005 роки”.

3. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №35. Зміни та доп. див.: Голос України. - 1994. - 25 березня.

4. Джужа О.М. Кримінологія. - К.: Юрінком - Інтер, 2002. 362 с.

5. Теоретические основы предупреждения преступности. - М., Юрид. лит. 1977. 256 с.

7. Голина В. В. Кримінологическая профилактика, предотвращение и пресечение преступлений: Учеб. пособие. К.: УЖ ВО при Минвузе УССР, 1989. - 72 с.

8. Запобігання злочинності (теорія і практика): навч. посіб. / Голина В.В. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2011. – 120 с.

Тема 7.

Кримінологічна характеристика попередження насильницьких злочинів.

2 години

Питання

1. Поняття та загальна характеристика насильницьких злочинів.
2. Причини та умови насильницьких злочинів.
3. Запобігання вчиненню насильницьких злочинів.
4. Особа злочинця, який вчиняє насильницькі злочини (кримінологічна характеристика).
5. Кримінологічна характеристика жертв насильницьких злочинів

Основні поняття

Насильницька злочинність, психічне та фізичне насильство, особа потерпілого від насильницьких злочинів, злочинець-насильник, суспільно небезпечний спосіб, суспільно-небезпечні засоби досягнення мети, насильницькі злочини, вбивства, тяжкі тілесні ушкодження, зґвалтування, доведення до самогубства, катування, розбій, бандитизм, вимагання.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Якими є особливості кількісно-якісних показників насильницької злочинності в Україні за останні роки?

2. Назвіть структурні риси особи насильницького злочинця.

3. Обґрунтуйте класифікацію насильницьких злочинів залежно від характеру міжособистісних відносин між злочинцем і потерпілим.

4. Які заходи, на ваш погляд, можуть бути найбільш результативними у запобіганні насильницьким злочинам проти життя та здоров'я особи?

Практичне завдання

1. Визначте особливості насильницьких злочинів, учинених у співучасті.
2. З'ясуйте особливості криміногенних ситуацій, які детермінують вчинення насильницьких злочинів.
3. Дайте характеристику змісту та особливостям профілактики насильницьких злочинів у сфері сімейно-побутових стосунків.
4. Виходячи з того, що на сьогодні відсутня єдина точка зору з приводу визначення кола насильницьких злочинів, обґрунтуйте власне бачення цієї проблеми з наведенням відповідних доказових аргументів.
5. Якими основними ознаками характеризуються насильницькі злочини, що дає змогу виділити їх в окрему групу? Назвіть їх і розкрийте зміст.

Теми есе (рефератів)

1. Групова насильницька злочинність та заходи щодо запобігання їй.
2. Характеристика насильницьких злочинів у сімейно-побутовій сфері.
3. Насильницька злочинність неповнолітніх.

Рекомендована література

1. Голіна В.В., Головкін Б.М. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : підручник/ В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська, О.В. Лисодєд та ін.; за ред. В.В. Голіни і Б.М. Головкіна. – Х.: Право, 2014 - 513 с
2. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 2. Кримінологічна характеристика та запобігання вчинення окремих видів злочинів. –К.: Ін Юре, 2007 – 705 с.
3. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 3. Практична кримінологія. - К.: ін Юре, 2008 – 317 с.
4. Ігнатов О. Мотивація насильницьких злочинів, що вчиняються працівниками ОВС / О. Ігнатов // Право України. – 2008. – № 4. – С. 56.
5. Ігнатов О. М. Попередження насильницьких злочинів, що вчиняються працівниками органів внутрішніх справ України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.08) / О. М. Ігнатов // Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2007. – 20 с.
6. Кальман А. Г. Понятийный аппарат современной криминологии (терминологический словарь) / А. Г. Кальман, И. А. Христинич / Ин-т изучения проблем преступности. Акад. правовых наук Украины. – Х. : Новасофт, 2005. – 271 с.
7. Коноваленко О. О. Корисливо-насильницькі злочини проти власності: їх кількісно-якісний аналіз / О. О. Коноваленко // Право України. – 2006. – № 2. – С. 70–73.
8. Коноваленко О. Особа злочинця корисливо-насильницької спрямованості: кримінологічна характеристика і типологія / О. Коноваленко // Право України. – 2006. – № 4. – С. 75–78.

9. Коноваленко О. Рівень і тенденції корисливо-насильницьких злочинів проти приватної власності / О. Коноваленко // Право України. – 2007. – № 2. – С. 78–82.

10. Корж В. П. Методика расследования экономических преступлений, совершаемых организованными группами, преступными организациями: Руководство для следователей : [научно-практическое пособие] / В. П. Корж ; Нац. ун-т вн. дел. – Х. : Лицей, 2002. – 279 с.

11. Кримінологія : Навчально-методичний посібник / [В.М. Дрьомін, Ж.В. Мандриченко, Т.В. Мельничук та ін.] – Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2015 – 144 с.

12. Кримінологія: Підручник / За заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. – К.: Національна академія управління, 2010 – 496 с.

13. Кримінологія : [/ О.С. Стеблинська. – К. : Ін-т крим.-викон. служби, 2014. – 126 с.

14. Кримінологія. Навчальний посібник. Джужа О.М., Василевич В.В., Іванов Ю.Ф., Опанасенко П.М., Пшеничний В.Г., Сюравич В.Г. навч. посіб. - К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В. , 2006. - 264 с.

15. Круміна М. Кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє вбивства і тілесні ушкодження з необережності / М. Круміна // Право України. – 2006. – № 2. – С. 78.

16. Кулик О. Кримінологічний аналіз злочинності в Україні: напрями вдосконалення методології та методики / О. Кулик // Право України. – 2009. – № 7 – С. 52.

Тема 8.

Прогнозування та планування заходів боротьби зі злочинністю

2 години

Питання

1. Поняття та види кримінологічного прогнозування.
2. Методи кримінологічного прогнозування, функції, етапи, принципи.
3. Поняття та види кримінологічного планування.
4. Методи кримінологічного планування, принципи та етапи.

Основні поняття

Прогнозування, методи кримінологічного прогнозування, кримінологічне планування, кримінологічний план, комплексне планування боротьби зі злочинністю, поточне та перспективне планування, короткострокові та довгострокові прогнози, методи прогнозування, метод екстраполяції та інтерполяції, метод експертних оцінок, метод соціального експерименту, метод моделювання, порівняльний метод.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Розкрийте сутність поняття кримінологічного прогнозування та його значення у попередженні злочинності.
2. Назвіть види кримінологічних прогнозів та вкажіть, які з них переважають у практиці запобігання злочинності.
3. Як співвідносяться кримінологічне прогнозування та кримінологічне планування запобігання злочинності?
4. Розкрийте основні цілі, завдання та практичне значення кримінологічного прогнозування.
5. Які Вам відомі види кримінологічного прогнозування?
6. З'ясуйте існуючі методи кримінологічного прогнозування.
7. Дайте визначення поняття кримінологічного планування.
8. Визначте систему заходів, програми, строки кримінологічного планування.
9. З'ясуйте цілі, завдання, види та методи кримінологічного планування.

Практичне завдання

1. Наведіть приклади загальнодержавного планування за різними суб'єктами вищих органів влади і управління.
2. Яку роль і значення має кримінологічне планування у вивченні злочинності та практичній діяльності щодо запобігання злочинності.
3. Яка різниця у строках між поточним плануванням і короткостроковим прогнозом?
4. Зазначте, що є науковими та інформаційними основами кримінологічного прогнозування злочинності?
5. У чому полягає сутність індивідуального прогнозування? Розкрийте його перевагу перед іншими видами прогнозування.
6. Яку роль і значення має кримінологічне планування у вивченні злочинності та практичній діяльності щодо запобігання злочинності.
7. Яка різниця у строках між поточним плануванням і короткостроковим прогнозом?
8. Зазначте, що є науковими та інформаційними основами кримінологічного прогнозування злочинності?
9. У чому полягає сутність індивідуального прогнозування? Розкрийте його перевагу перед іншими видами прогнозування.
10. Яких фахівців варто запросити як експертів для складання прогнозів злочинності неповнолітніх у масштабах країни, міста, району?
11. Яку інформацію необхідно зібрати для складання прогнозу поведінки осіб, які звільнилися з місць позбавлення волі після відбування покарання за вбивства та зґвалтування?

Теми есе (рефератів)

1. Кримінологічне вивчення і попередження злочинності на окремому об'єкті, районі, місті.
2. Прогнозування індивідуальної злочинної поведінки.
3. Поточне і перспективне планування протидії злочинності.
4. Характеристика, зміст та використання методів прогнозування.
5. Кримінологічна характеристика пияцтва, алкоголізму, наркоманії, азартних ігор та СНІДу в Україні.

Задачі

Задача 1

Групі вчених і практичних працівників було доручено підготувати короткочасний прогноз про злочинність у місті на один рік вперед. В їх розпорядження надавалися такі дані: статистичні дані про злочинність у місті за минулий рік; відомості про осіб, які були засуджені до позбавлення волі; дані про територіальну поширеність злочинів; перелік підприємств, на яких зареєстровано найбільшу кількість правопорушників.

Яким методом прогнозування у даному випадку слід користуватися? Чи достатньо цих матеріалів для побудови кримінологічного прогнозу?

Задача 2

На молокозаводі найбільш поширеним правопорушеннями були посягання на державну власність. З 520 членів колективу впродовж одного року до кримінальної відповідальності було притягнуто 12 осіб за розкрадання майна. На більшість же працівників, затриманих при огляді з краденою продукцією, були накладені адміністративні, дисциплінарні та інші стягнення.

Було вирішено на даному підприємстві вивчити причини й умови розкрадань та інших правопорушень і розробити заходи щодо їх попередження.

Які відомості потрібні для з'ясування причин та умов вчинення злочинів?

Рекомендована література

1. Указ Президента України від 25 грудня 2000 р. № 1376/2000 «Про комплексну програму профілактики злочинності на 2001-2005 роки».
2. Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо поліпшення діяльності органів внутрішніх справ та фомадських формувань з охорони громадського порядку» від 16 червня 1999 року № 650/99 // Міліція України.- 1999. – № 7-8.
3. Проект Закону України «Про профілактику злочинів» від 12 травня 1998 р.
4. Аванесов Г. А. Кримінология. Прогностика. Управление.- Горький, 1975.
5. Голіна В. Кримінологічна політика в Україні: деякі теоретико-прикладні проблеми // Вісник Академії правових наук. – 2008. № 2(53).-182

6. Голіна В. Теоретичні та прикладні проблеми втілення кримінологічної політики в Україні//№7, Право України. Актуальна тема номера: «Проблеми кримінологічної науки і практики України» .-2009 .-24

7. Голіна В.В., Лукашевич С.Ю. Кримінологічна політика держави: концептуальні положення та основні принципи її формування//Питання боротьби зі злочинністю. Вип. 16.-2008 .-36.

8. Голіна В.В., Лукашевич С.Ю., Колодяжний М.Г., Кулікова В.В. Проблеми кримінологічного планування запобігання злочинності в Україні // Питання боротьби зі злочинністю. – 2009. Вип. 17. – С.106-110.

9. Горяинов К. К., Кондратюк Л. В. Проблеми прогнозування преступности в региональном разрезе // Вопросы борьбы с преступностью.- М, 1983.- Выш. 39.

10.Закалюк А. П. Прогнозирование и предупреждение индивидуального преступного поведения.- М., 1986.

11.Звирбуль В. К. Роль социального планирования в предупреждении правонарушений.-М., 1977.

12.Зелинский А. Ф. Криминология Курс лекций - Харьков, 1996.

13.Клейменов М. Уголовно-правовое прогнозирование // Соц. законность - 1990. – № 7.

14.Комплексное планирование профилактики правонарушений.- М., 1979.

15.Кравченко Ю. Ф. Міліція України.- К., 1999.

16.Мельник М. Прикладні аспекти співвідношення кримінально-правового і кримінологічного прогнозування // Право України. – 2005. – № 3. – С. 64-67.

17.Криминология / Под ред. Кузнецовой Н. Ф., Миньковского Г. М.-М., 1998.

18.Криминология. Учебник для юридических вузов / Под общ. ред. докт. юрид. наук, профессора А. И. Долговой- М., 1999.

19.Криминология: Учебник / Под ред. акад. В. Н. Кудрявцева, проф. В. Е. Зминова.- 2-е изд., перераб. и доп.- М., 2000.

20.Криминологія і профілактика злочинів: Курс лекцій: У 2-х кн. Загальна частина / Александров Ю. В., Гаврилишин А. П., Джужа О. М. та ін. / За редакцією Лихолоба В. Г.; УАВС - К., 1996.

21.Криминология: приглашение к дискуссии: Монография /Авт. кол.: А. В. Беляба, З. В. Виленская, З. А. Дидоренко, Б. Г. Розовский.- Луганск: РИО ЛИВД, 2000.

22.Курс Криминології: Загальна частина. Підручник: У 2 кн. /О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін. / За заг. ред.

23.Криминологія: навч. посіб. / О. М. Джужа [та ін.] ; заг. ред. О. М. Джужа ; Національна академія внутрішніх справ України. - К. : Прецедент, 2004. - 208 с.

Змістовний модуль V
Криминологічна характеристика корисливої та організованої
злочинності

Тема 9.

Кримінологічна характеристика та попередження корисливої злочинності

2 години

Питання

1. Кримінологічна характеристика злочинів проти власності.
2. Стан, рівень, структура, характер і динаміка крадіжок, грабежів, шахрайства, розбоїв, вимагань.
3. Характеристика осіб, які вчиняють злочини проти власності.
4. Причини та умови вчинення злочинів проти власності.
5. Особливості особи і поведінка потерпілих від цих злочинів.
6. Основні напрями попередження злочинів проти власності.

Основні поняття

Загальнокримінальна корислива злочинність, злочини проти власності, корисливий мотив, власність, форми власності, загальносоціальні та спеціально-кримінологічні заходи запобігання, індивідуальне майно громадян, особа злочинця-шахрая, особа злочинця-розкрадача (державного або індивідуального майна).

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Надайте кримінологічну характеристику злочинів проти власності.
2. Проведіть класифікацію корисливої злочинності.
3. З'ясуйте стан, рівень, структуру, характер та динаміку крадіжок, грабежів, шахрайства, розбоїв, вимагань в Україні.
4. Розкрийте особливості кримінологічної характеристики осіб, які вчиняють злочини проти власності.
5. З'ясуйте причини та умови вчинення злочинів проти власності.
6. Визначте основні напрями кримінологічного попередження загальнокримінальної корисливої злочинності.

Практичне завдання

1. Особливості поведінки потерпілих від злочинів проти власності.
2. Визначте нормативно-правову основу попередження загальнокримінальної корисливої злочинності.
3. Зміст та особливості роботи органів внутрішніх справ щодо профілактики загальнокримінальної корисливої злочинності.
4. Чим відрізняється загальнокримінальна корислива злочинність розвинутих держав від злочинності держав, що розвиваються?

Теми есе (рефератів)

1. Кримінологічна характеристика особи злочинця-розкрадача.
2. Актуальні проблеми протидії корисливій злочинності в Україні.
3. Запобігання злочинам у банківсько-кредитній сфері.

Рекомендована література

1. Голіна В.В., Головкін Б.М. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : підручник/ В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська, О.В. Лисодед та ін.; за ред. В.В. Голіни і Б.М. Головкіна. – Х.: Право, 2014 - 513 с
2. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 1. Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – К.: Ін Юре, 2007 – 424 с.
3. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 2. Кримінологічна характеристика та запобігання вчинення окремих видів злочинів. –К.: Ін Юре, 2007 – 705 с.
4. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. У 3-х кн. Кн. 3. Практична кримінологія. - К.: ін Юре, 2008 – 317 с.
5. Кримінологія : Навчально-методичний посібник / [В.М. Дрьомін, Ж.В. Мандриченко, Т.В. Мельничук та ін.] – Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2015 – 144 с.
6. Кримінологія: Підручник / За заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. – К.: Національна академія управління, 2010 – 496 с.
7. Кримінологія : [навч. посіб.] / О.С. Стеблінська. – К. : Ін-т крим.-викон. служби, 2014. – 126 с.
8. Кримінологія. Навчальний посібник. Джужа О.М., Василевич В.В., Іванов Ю.Ф., Опанасенко П.М., Пшеничний В.Г., Сюравич В.Г. навч. посіб. - К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В. , 2006. - 264 с.

Тема 10.

Кримінологічна характеристика попередження організованої злочинності

2 години

Питання

1. Кримінологічна характеристика організованої злочинності.
2. Види організованої злочинності.
3. Співвідношення категорій «організована злочинність», «злочинна організація», «організована злочинна група».
4. Детермінанти організованої злочинності.
5. Протидія організованим злочинності.

Основні поняття

Організована злочинність, форми організованості, організована група, банда, злочинна організація (мафія), злочинне співтовариство, ознаки організованої злочинності, розподіл ролей, ієрархічність в організованій групі, транснаціональний характер діяльності, сфери діяльності організованої злочинної групи, запобігання організованим злочинності, детермінанти організованої злочинності

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Дайте визначення поняттю організованої злочинності.
2. Наведіть показники кримінологічної характеристики організованої злочинності в Україні.
3. Які фактори детермінують організовану злочинність у нашій країні?
4. Охарактеризуйте мету діяльності з запобігання організованої злочинності.
5. Якими є актуальні кроки міжнародної спільноти в боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю? Перелікуйте конкретні рекомендації з цього приводу.
6. Розкрийте особливості кримінологічної характеристики злочинця у складі організованого злочинного формування.
7. З'ясуйте причини та умови організованої злочинності.
8. Розкрийте основні напрями кримінологічного попередження організованої злочинності.

Практичне завдання

1. З'ясуйте особливості кримінологічної характеристики особи співучасника злочину у складі організованих злочинних формувань.
2. Визначте нормативно-правову основу попередження організованої злочинності.
3. Надайте характеристику змісту профілактичних заходів у сфері запобігання організованій злочинності.
4. Як відіб'ється на функціонуванні організованої злочинної групи:
 - а) арешт декількох бойовиків;
 - б) арешт керівника середньої ланки;
 - в) арешт одного з керівників;
 - г) зміна законодавства, що створить суттєві перешкоди для проти-законного отримання прибутків;
 - д) зміна законодавства, що створить суттєві перешкоди для «відмивання» грошей?

Теми есе (рефератів)

1. Кримінологічна характеристика організованої злочинності.
2. Співвідношення організованої злочинності з професійною злочинністю.
3. Форми і методи діяльності ОВС у протидії організованій злочинності.

Рекомендована література

1. Андрушко П.П., Єфремов С.О., Шапченко С.Д. Концепція Закону про боротьбу з організованою злочинністю // Радянське право. – 1991. – № 9. – С. 26-31.
2. Антонян Ю.М., Пахомов В.Д. Организованная преступность и борьба с ней // Советское государство и право. – 1989. – № 7. – С. 65-73.

3. Гуров А.И. Профессиональная преступность: прошлое и современность. – М., 1990. – С. 189-216.
4. Годунов И.В. Энциклопедия противодействия организованной преступности. – М.: Наука, 2006. – 790 с.
5. Гончаренко В.Г., Туркевич І.К. Деякі проблемні питання боротьби з організованою злочинністю / Проблема боротьби з корупцією та організованою злочинністю Аналітичні розробки, пропозиції наукових та практичних працівників. Том 7. Київ, 1998. – С. 95-99.
6. Долгова А.И. Преступность, ее организованность и криминальное общество. – М., 2003. – 572 с.
7. Єфремов С. Поняття організованої злочинності // Право України. – 2002. – № 9. – С. 89 – 91.
8. Єфремов С. Організованість у злочинності та рівні організованої злочинності // Право України. – 2003. – № 1. – С. 58-62.
9. Єфремов С. О. Організоване злочинне угруповання та його ознаки // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика): Науково-практичний журнал. – К., 2001. – № 4. – С. 217-225.
10. Єфремов С. Криміналізація організованої злочинної діяльності у чинному Кримінальному кодексі України // Право України. – 2003. – № 9. – С. 95-99.
11. Жаровська Г.П. Кримінологічна характеристика функціональної ролі посібника у злочині // Науковий вісник Чернівецького університету: Правознавство. Збірник наукових праць. – 2007. Вип. 385. – С. 118-123.
12. Закалюк А., Томкіна О. Запобігання корупції та іншій недоброчесності у судочинстві як кримінологічна проблема // Право України. – 2008. – № 5. – С. 61.
13. Кваша О.О. Організатор злочину. Кримінально-правове та кримінологічне дослідження. – Київ: Ін-т держави і права НАН України, 2003. – 214 с.
14. Корнієнко М.В. Організована злочинність в Україні: сучасний стан, кримінологічна характеристика, заходи протидії. – К.: Фонд Юр науки АПС, 2004. – 299 с.
15. Костенко О.М. Соціопатична особа і концепція ексцесу у кримінології // Часопис кийвського університету права. – 2008. – № 4. – С. 196-201.
16. Корупция: региональные и отраслевые тенденции: Сб. науч. статей Под ред. М.Ф. Орзиха, В.Н. Дремина. – Одесса, 2003. – 240 с.
17. Мельник М.І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: монографія. – К.: Атіка, 2001. – 304 с.
18. Мірошник Ю.П. Організаційно-правові проблеми боротьби з організованою злочинністю в Україні // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) : Науково-практичний журнал. – К., 2005. – № 11. – С. 15-21.
19. Организованная преступность / Под ред. А.И.Долговой, С.В.Дьякова. – М., 1989. – 352с.
20. Организованная преступность – 2. Под редакцией А.И.Долговой, С.В.Дьякова. – М.: Криминологическая Ассоциация, 1993. – 328 с.

21. Организованная преступность – 4. Под ред. Долговой А.И. – М.: Криминологическая Ассоциация, 1998. – 220 с.
22. Организованная преступность, терроризм, коррупция в их проявлениях и борьба с ними /Отв. ред А.И.Долгова. – М., 2005. – 331 с.
23. Организованные преступные группы в Украине. – Харьков: НУВС, 2001
24. Основы борьбы с организованной преступностью. Монография / Под ред. В.С.Овчинского, В.Е.Эминова, Н.П.Яблокова. – М.: «ИНФРА-М», 1996. – 400 с.
25. Правовые проблемы противодействия организованной преступности (сборник науч. ст.). Одесская национальная юридическая академия. – Одесса: Феникс, 2005. – 283 с.
26. Правові основи боротьби з тероризмом: Збірник документів // Упоряд. Крутов В.В. – К.: СБУ, 2006. – 518 с.
27. Правовые проблемы противодействия организованной преступности (сб. науч. ст.). – Одесса: Феникс, 2005. – 283 с.
28. Протидія організованих злочинності у сфері торгівлі людьми / Батиргареева В.С., Борисов В.І., Гармаш Д.О. – Харків: Одісей, 2005. – 287 с.
29. Проблемы борьбы с организованной преступностью: Сб.науч.тр. / ВНИИ МВД СССР. – М., 1990. – 113 С.
30. Проблемы борьбы с организованной преступностью и коррупцией: Сборник научных трудов. – М.: ВНИИ МВД России, 1995. – 136 с.
31. Расюк Е. Поняття та кримінологічна характеристика організованої злочинності // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 7. – С.147.
32. Самонов А.П. Психология преступных групп. – Пермь: Кн. изд-во, 1991. – 230 с.
33. Скулиш Є.Д. Кримінологічна характеристика корупції в Україні на сучасному етапі//Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 474: Правознавство. Збірник наукових праць. – 2008. – С.110-114.
34. Тенденции преступности, ее организованности, закон и опыт борьбы с терроризмом / Долгова А.И., Емельянова П.В., Красильников А.А. – М., 2006. – 143 с.
35. Томкіна О. Сфери та засоби запобігання корупції та іншій недоброчесності суддів: потреби науково-кримінологічного визначення // Право України. – 2009. – № 7. – С. 73-77.
36. Філіппов С.О. Кримінологічні аспекти реалізації антикорупційної політики у державній прикордонній службі України // Митна справа. – 2010. – № 4. – С. 45.
37. Фріс П. Питання кримінально-правової політики у сфері боротьби з організованою злочинністю//Право України. – 2004. – № 12. – с.101-104.
38. Шостко О. Визначення поняття «організована злочинність» у зарубіжній кримінології // Вісник Академії правових наук. – 2006. – № 1(44). – С.180-190.
39. Шостко О.Ю., Дзюба Ю.П. Антикорупційна політика держави: кримінально-правові та кримінологічні аспекти // Питання боротьби зі злочинністю. Вип. 21. – 2011. – 60.
40. Библиографический указатель по проблемам борьбы с организованной преступностью (Бахин В.П., Карпов Н.С.). – К., 2002. – 588 с.